

Hominis ut
sera ad ipso-
rum fabricam
discenda haud
inutiliter co-
git.
Vasorum per
lienem corpus
series.

Nota
Vasorum per
lienem corpus
series.

Lienis sub-
stantia.

Vnde lienis
uena, arteria
& nervi du-
cantur.

Lienis tu-
nica.

Ipsius nex-
us.

uerò in externa tantum superficie, uerum etiam intus, siue coctum siue crudum lienem secue-
ris, hic color sese offert. Neque inuulter hominis uiscera in aqua nonnunquam elixantur, aut sal-
tem ut magis cōcrescat sanguis, in calidam submerguntur. Solet enim fluxilis adhuc sanguis
in iecore, & liene, & pulmonibus etiam, quo minus apte spectari singula queant, impedimen-
to esse. Potissimum autem in liene tentandum hoc duxi, quod de ipsius uel uel uel uel uel uel uel
gerem, uenasque & arterias longe aliter quam in iecore, pulmonibus & renibus dispersas intue-
rer. etenim lienis substantia crasso nigroque admodum, sed solidioris spongiæ, aut leuioris pu-
micis modo, raro concretoque sanguine constare mihi uidetur, frequentibus fibris filamentisque
non insigniter ualidis duntaxat implicata. Per huius enim corpus, & si per multas uenas & ar-
terias inferi certo cognoscamus, nullæ tamen quemadmodum in iecoris & pulmonum corpo-
re, per substantiam ipsius dispersæ animaduertuntur, nisi perquam rare, ea demum admodum
graciles, non aliter quam si simulatque lienis sinum uasa ingrediuntur, in innumeramque ramo-
rum sobolem diffunderentur, adeo tenuium, ut cavitatē carentes fibræ potius quam uasa nū-
cupandi essent. Hisce ramis seu fibris undecunque implexis, faculentius crassusque admodum
sanguis obducitur, quem Erasistratus, ut opinor (quod uasis circumfundatur) quemadmodum & in iecore, appellat. Neque profecto tenuis sanguis quo lienem enutritur da-
mus, raritatis substantiæ lienis sola causa esse uidetur, sed innumerus ille fibrarum (uix autem
enim arteriarum dicere, et uenarum) implexus. Talis mihi lienis in sanis hominibus apparuit
substantia. In quodam laborante elephantiasi, quæ nondum penitus radices egerat, turgido
rem maioremque lienem reperimus: in reliquis autem, fano similem. In ciue Patauino, qui an-
nis tribus carcere detentus, tandem nigro arquato defunctus, sectioni publicæ adhibitus fuit,
lienem præter cætera minus crassum latumque & exiguum omnino reperimus, & gibba eius
parte adipem adnatum, instar candidissimi durissimique lapidis concretum. Substantia uisceris
huic erat arida, et impense dura. Qui Montisselis suspensus, ad publicam sectionem Patauium
aduectus fuit, adeo grandem ostendebat lienem, ut modice admodum iecoris molit cederet, &
anteriori iecoris parti adnatus, anteriori quoque uentriculi sedi exporrigeretur. Lienis eius
substantia, sanorum uisceris substantiæ penitus respondebat. Adolefens hic fuerat candidis-
sima & glabra cute, minimeque natura melancholicus. adeo enim ob Diogenicos mores plebi
gratus existerat, utter laqueum euaserit. Nam primum Venetijs loris caesus, Patauium uenit,
ubi dextro oculo & manu itidem dextra multatus, Montisselis iterum apprehensus (nam e carce-
ribus illic semel eruperat) extremum suæ tragœdiæ actum egit, & mori potissimum occasione
à studiosis sectioni fuit adhibitus. Galli sacerdotis Bononiæ in xenodochio aqua subter cu-
rem mortui, lienem albidum, sed exiguum adinueni. Hæc idcirco recenseo, ut huius uisceris
substantia & usus (si modo de eo quem Galenus ipsi tribuit, dubitare fas sit) à studiosis sedulo
indagaretur. Porro uenæ, arteriæque & nervi lienis in hunc habent modum. Minor seu fini-
ster uenæ portæ truncus, inferiori membrana omenti suffultus, transuersim ad lienem tendit,
posteriori primum uentriculi sedi, eiusque elatiori orificio & humiliori membranæ omenti, ad-
coque ipsi colo, quæ uentriculo exporrigitur, ramos offerens: quos ubi deprompsit, reliqua ipsius
portio in duos primum ramos, deinde hi rursus in alios disseminantur, ut tandem multiplici
serie per humiliorē omenti membranā medio cauæ lienis sedi secundum rectam lineam il-
li implantentur. Porro priusquam hiramini in lienis substantiam deperdantur, ab insigniori ra-
mo uisceris humiliora petente uena pronascitur, sinistram fundi uentriculi sedem amplectens,
ab alijs uerò lienem aduentibus ramis modo tres, modo etiam plures rami enascuntur, in si-
nistrum uentriculi latus, uti sæpe prius relatum est, excurrentes, nequaquam autem ad supe-
rius usque uentriculi orificium conscendentes. Quemadmodum uerò lienem accedentes uenæ
inferiore omenti membrana suffulciuntur, sic quoque ab illis uentriculum petentes superiores
membrana omenti sustinentur, cuius ut & uasorum interuentu lien uentriculo connasci-
tur. Arteriæ itidem frequentī serie lienī implicatæ, ortum ab illa ducunt arteria, quæ à ma-
gna arteria supra renum regionem pronata, inferiori membranæ omenti innascitur, ac fini-
strorsum lienī potissimum offertur, pari prorsus serie cum uenis in lienem pertinentibus.
Nervi lienis à sexto neruorum cerebri paris sobole pendent, quæ sinistri lateris costarum ex-
porrigitur radicibus, & furculum humiliori membranæ omenti mittit in lienis potius tunicā,
quàm substantiam spargendum. Lien enim non minus quàm iecur tenui quadam & simplici
obducitur tunica, ab omenti membranīs, quæ lienis rectæ lineæ innascuntur, orta. Hæc nam
que membranæ lienis cauo insertæ, in ipsius degenerant tunicam. Et quia à peritonæo origi-
nem ducunt, earundem beneficio interuentuque peritonæi ipsi lienī tunicam offerre merito
dicimus. Sed præter lienis ad dorsum & ad uentriculum omenti auxilio nexum, à peritonæo
quæ

quæ septum succingit, tenues interdum fibræ impari numero lienis gibbo adnectuntur, ipsi
quoque septo lienem ita colligantes. Verum ut in hominibus huiusmodi fibræ quandoque non
reperiuntur, ita in canibus nunquam. Est etiam aliquando cernere, lienis gibbum exteriori re-
nis sinistri inuolucro, quod multa abundat adipē, fibrarum quarundam medio firmari, potissi-
mum si ren lienī (ut non infrequenter fit) magna ex parte subternatur. Atque hæc est lienis si-
cus, formæ, & partium enumeratio. Quam iuste uerò corporis nostri architectus illa dispen-
sa- uerit, singulorum edocebit usus, & functio: de qua non medicorum modo procures, uerum &
philosophorum precipui disenserunt. Erasistratus uulgi opinione (quod cursoribus lienem
eximi stultè credit) persuasus, lienem frustra factum esse quodammodo attestatur, dum ait,
Naturam timentem necubi artis suæ obliuisceretur, quum scetui uix dum cōcepto iecur in dex-
teri cori opposuisse: perinde ac si ipsa uentriculo paululum in sinistram productio, creationem su-
peruacuum uitare non ualuisse. Aristoteles communem usum, quem omnibus tribuit uisceri-
bus, lienī quoque primum ascribit, uidelicet quo uenæ, utpote pensiles, sustineri, & copia ui-
scerum stabiliri ad corpus possint: Quasi enim (inquit) anchoræ partibus appensæ, uiscera ad
corpus iaciuntur. Deinde iecoris lienisque usum priuatim docēs, subiungit: Iecur & lienem ad ci-
borum concoctionem auxiliari, & lienem uapores uagantes diuertere, & ex uentriculo attrahe-
re, eosque posse concoquere, ut qui sanguineus sit, atque ut semel dicam, Aristoteles lienem adul-
terati iecoris loco recenset. Eodem modo autor libri de Respirationis usu, quem Galeno falso
tribuunt, præter alia quædam de uenis, quæ gibbo lienis inferi arbitrat, nugamenta, lienem
ex uentriculo & intestinis confectum cremorem per uenas uentriculi & intestinorum assume-
re, ac sanguificationis organum esse contendit. Huius sententiæ nonnulli etiam medicorum
subscribunt, lienem iecore malè affecto nomine iecoris sanguinem elaborare affirmantes. At qui
cæteris dissectionis professoribus probabilior esse uidetur lienis usus, in hoc illum à Natura fa-
bricatum esse docet, ut lutosi faculentique in iecore confecti sanguinis sit receptaculum: & quem
admodum tenuiori leuiorque recremento bilis uesicula reficitur, ita lienem crassiori & grauiori
suscepitendo extructū esse, quod lien ad se per portæ uenæ truncū, multiplici sobole eum aduen-
tem, tanquam familiare sibi alliciat exugatur: attractum autem conficiat, elaboret, ac suæ nutri-
tionis aptum reddat, sanguinē illum, & si crassus faculentusque sit, rarum spongiosumque efficiens.
Ad quod præcipue opitulantur frequentes in lienē insertæ arteriæ, suo calore ad exactam san-
guinis illius elaborationem strenuè auxiliantes. Sed quod primarius præcipuusque huius actio-
nis autor, lienis sit caro, etiam si nō dicatur, manifestum esse neutiquam ambigo. Atque ita etiam
omnibus concessum est, lienem non uniuersum sanguinem quem à iecore admittit, suamque insita
ui allicit, conficere, ac in sui nutrimentum reponere: uerum quicquid nutritioni ineptum con-
tinet, suæque substantiæ adaptari nequit, in uentriculum magni cuiusdam usus gratia reuomi.
Primum enim omnes affirmant, succum melancholicum à liene in uentriculum eructari, alij
quidem per uenam à liene in uentriculum pertinentem, alij per proprium quendam meatum,
atque inde à uentriculo in intestina, & hinc unā cum fecibus e corpore expurgari. Porro uenā
illam, aut ut alijs arriidet, meatum nonnulli simpliciter in uentriculum à liene duci scribunt: alij
insertionis locum intrepidè exprimentes, illum in superius uentriculi orificium implantari adij-
ciunt. Par etiam in eius excrementi usu assignando, inter dissectionis procures occurrit dissen-
sio. nam alij perquam utile & amicum uentriculi functionibus hoc esse, si cut bilem flauam ini-
micum & hostem perniciosissimum astruunt, sed alij quidem contenti sunt, si doceant, atram
hanc bilem sua saporis qualitate, quam acerbam & acidam esse fatentur, omnes uentriculi fun-
ctiones, quæ in amplexu quodam consistunt, astringendo & colligendo corroborare, ac pro-
inde ne inconfectus à uentriculo cibus elabatur, prohibere. Alij autem huic tantum usui non
acquiescentes, iam dictis utilitatibus addunt, uim uentriculi appetitricem hoc excremento adeo
incitari, ut eius precipue usus gratia uenam aut porū à liene in superius uentriculi orificiū inferi
statuant: imaginatione solum, non sectionibus ita edocti. Ego sanè de hoc recremento lienis in
uentriculum eructatione, & eius usu nihil affirmare audeo: neque etiam sectio ista luculenter,
quæ tamen citra ullam controuersiam Anatomes professores audacissime asserunt, mihi com-
monstrat. Primum enim nullum meatū illi quo bilis in intestina repurgatur, similem esse haud
ambigo: uenæ autem quæ sinistro uentriculi lateri implantatur, non à lienis prodeunt corpo-
re, sed ab illis quæ iam lienī inferuntur. Neque alia penitus harum uenarum per uentriculum se-
ries uisitur, quàm reliquarum omnium corpus uentriculi petentium. dein nulla hinc prorsus est
uena, coniuge carens arteria. Postremo, si quid in uentriculum à liene deferatur, id potius uentri-
culi fundum petit, quàm superius illius orificium. Vena namque sinistram fundi uentriculi se-
dem

Lienis usus ac
functio.

Quid lien in
uentriculum es-
tulerit & quo
meatur.